UNELE ASPECTE PRIVIND LIBERTATEA DE CONȘTIINȚĂ ȘI DREPTUL LA VACCINARE PROFILACTICĂ SISTEMICĂ

Alina IORDACHESCU
CZU: 342.731:615.371 alina_iordachescu@mail.ru

Vaccinarea este considerată a fi una dintre cele mai mari realizări ale sănătății publice din secolul XX, ceea ce a contribuit la prevenția unor boli care secole la rând au secerat mii de vieți.

Implementarea vaccinurilor a dus la salvarea a milioane de vieți de copii pe tot globul [1, p. 708]. Cu toate acestea, în secolul XXI, practicile pediatrice din lumea occidentală au asistat la tendință a refuzului vaccinării [2, p. 15]. Pediatrii, experții în boli infecțioase și profesioniștii din sănătatea publică încearcă să explice de ce „cea mai mare realizare a sănătății publice” a devenit o procedură medicală care sperie părinții de pe tot globul. Mulți părinți caută o modalitate legală de a evita vaccinarea copiilor. Sistemele legale ale unor țări prevăd scutiri legale de vaccinare. Unul dintre cele mai uzuale motive de exceptare sunt motivele medicale, urmate de motivele religioase, sociale și filozofice (credință personală, obiecție de conștiință) [3].

În acest articol, vom încerca să analizăm în ce măsură credințele religioase influențează deciziile de vaccinare. La fel, dacă există diferențe de atitudine promovate de bisericile diferitelor culte privind vaccinarea, și care sunt temeiurile legale la care se apelează pentru motivele de nevaccinare.

O serie de evenimente între anii 2008 și 2020 au declanșat o dezbatere la nivel mondial cu privire la vaccinare [4] și scutirea legală de vaccinare, și consecințele sale posibile, cum ar fi distanțarea socială, excluderea de la școală în timpul unui focar de boală, absența de la muncă etc. [5].

Cu toate acestea, s-a dovedit că credințele religioase influențează deciziile părinților privind vaccinarea copiilor lor, iar obiecțiile religioase sunt adesea folosite de părinți ca scuză pentru a evita vaccinarea, inclusiv a lor înșisi.

Pentru a clarifica părerea ortodoxă, care este majoritară în Republica Moldova, asupra procesului de vaccinare, am ales exemplul FR, o țară

în care religia ortodoxă este religia promovată de Kremlin și în care perspectiva istorică joacă un rol special în viața publică, socială și culturală. Biserica Ortodoxă rusă recunoaște absolut că vaccinarea este principalul mod de a realiza progresul. Cu toate acestea, potrivit statisticilor oficiale din FR, anual 3-5% din populație refuză să fie vaccinate.

Refuzul vaccinării și cauzele sale nu pot fi clare fără să se cunoască istoricul lobby-ului antivaccinare din această țară. Istoria începe în 1988 cu articolul „Ei bine, te vei gândi, că este doar o înțepătură?"[5]. Toate acestea au determinat Biserica Rusă să emită oficial un aviz despre subiectul vaccinării. În septembrie 2008, Sinodul a organizat o masă rotundă „Prevenirea vaccinului, a problemelor pediatrice și modalități de luare a deciziei" [5]. Documentul final al Sinodului prevede că: „Vaccinarea este un instrument puternic de prevenire a bolilor infecțioase, dintre care unele extrem de periculoase. În unele cazuri, inoculările de vaccin provoacă într-adevăr complicații care sunt cel mai adesea legate de încălcarea regulilor de vaccinare, cum ar fi utilizarea acesteia la copiii slăbiți sau la persoanele cu o imunitate scăzută". Biserica Ortodoxă Rusă a condamnat promovarea anti-vaccinare și a interzis distribuirea literaturii antivaccinare și a materialelor audio-video în mănăstirile și bisericile sale [6].

Poziția medicilor și filozofilor ortodocși a fost reflectată în declarația vei și în declarația Departamentului de Caritatea Bisericii și serviciului social al Patriarhiei Moscovei și Ministerului Sănătății și Dezvoltării Sociale din Federația Rusă [7]. Aceste documente afirmă Consiliului Public al Bisericii despre Etica Biomedicală a Patriarhiei Mosco, fără echivoc, că vaccinarea este o măsură modernă necesară de prevenire al bolilor infecțioase, a cărei refuz poate duce la consecințe grave.

Refuzul vaccinării pe motive de libertate de credință și libertate de conștiință în rândul părinților populației pediatrice este în curs de dezvoltare la nivel mondial, indiferent de mediul religios sau politic sau de locația geografică. În multe țări, sistemele juridice recomandă cum să se reacționeze la refuzul vaccinării [8]. De exemplu, în Croația vaccinarea este obligatorie, legea este clară, dar practicarea vaccinării și hotărârile judecătorești nu sunt standardizate.

Însă, numărul refuzurilor de vaccinare bazate pe scutirea religioasă (libertatea de religie) este în creștere în întreaga lume. Chiar dacă sunt cunoscute toate beneficiile și avantajele vaccinării, populația își pierde încrederea în statele promotoare a acesteia. Nefiind un motiv legal libertatea de conștiință de a refuza vaccinarea, chiar dacă este un drept recunoscut în Convențiile internaționale, doritorii invocă *Convenția Europeană pentru protecția drepturilor omului şi a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și medicinei (Convenția privind drepturile omului și biomedicina)* [9], care în articolul 2 prevede expres „Interesul și binele ființei umane trebuie să primeze asupra interesului unic al societății sau al științei”. De aici rezultă că, nu poate fi invocat binele public pentru a prejudicia o persoană. De asemenea, art. 5 al aceleiași Convenții stipulează „o intervenție în domeniul sănătății nu se poate efectua decât după ce persoana vizată și-a dat consimțământul liber și în cunoștință de cauză”.

În urma celor expuse, este necesar să menționăm că religia nu este în contradicție cu vaccinarea și sănătatea publică. Marea majoritate a religiilor lasă la latitudinea părinților să stabilească individual, dacă vaccinarea copiilor lor este utilă. Datoria statelor este să conlucreze cu populația și să ofere surse indubitabile despre eficiența acestora, or atât timp cât vor prevala sutele de studii și interviuri despre producătorul și conținutul nesigur al acestora, atât timp va exista o opunere la acest proces.

Referințe:

1. DELANY, I, RAPPUOLI, R, DE GREGORIO E. Vaccines for the 21st century. EMBO Mol Med. 2014;6:708–20., Disponibil online: https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/24803000/, accesat: 30.08.2020.
2. KAHN, P.A. Bioethics, Religion, and Public Policy: Intersections, Interactions, and Solutions. In: J. *Relig Health,* 2016;55:1546–60. doi: 10.1007/s10943-015-0144-0. Disponibil online: https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5141457/, accesat: 30.08.2020.
3. The Network for Public Health Law. Exemptions for School Immunization Requirements. Western Region Resource Table. As of June 13, 2017. Disponibil online: https://www.networkforphl.org/resources/table-exemptions-from-school-immunization-requirements/, accesat: 30.08.2020.

4. GAUDINO, J.A., ROBISON, S. Risk factors associated with parents claiming personal-belief exemptions to school immunization requirements: community and other influences on more skeptical parents in Oregon, 2006. Disponibil online: https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/22178105/, accesat: 30.08.2020.
5. BAKER-WHITE, Andy. 2015 School Vaccination Legislative Review. Posted on October, 2016. Disponibil online: https://www.ncbi.nlm.-nih.gov/pmc/articles/PMC5141457/ , accesat: 30.08.2020.
6. Fight against inoculations: position of Church/ the"Church announcer" (no. 23, 2009). Disponibil online, sursa: http://www.patriarchia.ru/db/-text/952723.html. accesat: 30.08.2020.
7. Joint statement of Advice and Society of the Orthodoxdoctors of Russia about the problems of vaccination in Russia. Disponibil online, sursa: http://www.patriarchia.ru/db/text/964218.html accesat: 30.08.2020
8. The Decision of Constitutional Court of Croatia from January. 30 2014. Disponibil online, sursa: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/-2014_02_22_417.html. accesat: 30.08.2020.
9. Convenția Europeană pentru protecția drepturilor omului şi a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și medicinei (Convenția privind drepturile omului și biomedicina), Oviedo, 1997, ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1255 din 19.07.2002, Publicat: 01-08-2002 în *Monitorul Oficial*, nr. 110-112, art. 876, Disponibil online https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=58848&lang=ro.